

URBSVERD@S.

MASTER EN MEDI AMBIENT URBÀ I SOSTENIBILITAT

MIQUEL CASAS i FLORENÇA

BCN. SETEMBRE DE 2002.

CPSV centre de política de sòl i valoracions UPC FUNDACIÓ POLITÈCNICA DE CATALUNYA.

Aquest treball parteix de la voluntat d'atorgar una denominació pròpia als assentaments humans que aconseguixin ser habitats sostenibles. Respon a la intenció de deixar clar, d'entrada, que les conurbacions, el medi urbanitzat actual, com a formalització d'una societat insostenible, ha de ser objecte de canvis profunds i radicals, i, per tant, davant una morfologia que ha d'arribar ser distinta, disposar d'un distintiu propi, a més de didàctic, és motivador.

La recerca de la Sostenibilitat, comporta dotar d'un nou contingut a l'Ordenació Territorial. Les delimitacions formals del territori s'hauran de correspondre a les limitacions conceptuals del tipus de sostenibilitat que vulguem.

Urbsverd@ és aquell assentament humà que no exclou del seu àmbit aquells territoris que li son propis per al seu desenvolupament sostenible.

Aquesta definició, ve a sintetitzar una “nova” filosofia de vida, un nou model de producció i consum, un nou concepte de riquesa i prosperitat, i una Cultura que exigeix nous valors personals, socials i institucionals, propis d’uns marcs territorials renovats vers la sostenibilitat.

L’objectiu de la sostenibilitat, requereix un procés de desenvolupament constant que ha de portar-nos a tenir una NOVA VISIÓ de la nostra societat, com a fruit d’una revolució, pacífica per culta; la revolució de la “CULTURA INTEGRAL”.

La imprescindible visió pluridisciplinar que comporta l'objectiu de la sostenibilitat, junt amb la correlació entre l'escala en què es produeixen els problemes i la de les estratègies d'actuació que es dissenyin per a resoldre'ls és, ha de ser, l'aportació de la Cultura Integral, en aquest camp.

La Cultura Integral ha de permetre avançar en l'establiment del model de democràcia participativa (La utopia és una veritat prematura, Lamartine).

Aquest model ha de facilitar poder disposar d'Instàncies mundials (... per ajudar a civilitzar la Terra, Edgar Morin).

I, aquestes Instàncies, podran promoure polítiques innovadores, a partir de les quals s'introduiran nous valors, noves idees dominants, que, a qualsevol escala, han de dotar de sostenibilitat als futurs assentaments humans, els futurs habitats: ***les Urbsverd@s.***

El procés de globalització econòmico-financer, paral·lel a la generalització del pensament neoliberal, està imposant com a únics valors en les relacions internacionals el mercat i la competitivitat.

Dins d'aquest context, des de la globalització, patim una desestructuració territorial que tendeix a concentrar poder de decisió en institucions o corporacions supraestats allunyades del control democràtic directe i, per baix, a mimetitzar aquesta centralització de poder en megaciutats, ciutats globals, ciutats-Estat..., buidant i destruint de poder real a les regions, comarques o municipis.

Aquest model de desenvolupament polaritzat ens situa davant el desequilibri territorial i la negació del desenvolupament sostenible.

En la promoció del DS, l'Ordenació del territori i la Planificació urbana i regional juguen un paper fonamental i, des d'aquesta perspectiva el paper de les autoritats locals és crucial.

La nova Ordenació urbana té d'adaptar-se a la consecució del DS. Per incorporar-lo a aquest procés, sense traumes ni distorsions, és necessari al menys:

- .Per un costat la participació pública extensiva de sectors socials, empresarials, sindicals etc. (Responsabilitat compartida).
- .I per l'altre un intens procés, cultural, d'informació, educació ambiental i conscienciació d'institucions i estaments de la societat civil. (Cultura Integral).

El DS te de començar a fer-se operatiu des d'aquesta escala territorial més pròxima al ciutadà (el nivell urbà-comarcal) transformant aquest elusiu terme que dona lloc a una nova filosofia de vida, un nou model de producció i consum, en pràctiques i estratègies operatives, viables.

Des de l'escala local, aquesta *nova cultura territorial* ha d'aconseguir:

- 👉 Superar a la pràctica la sectorialització en l'anàlisi territorial i la compartimentalització tradicional des de distints punts de vista: econòmics, ecològics i socials.
- 👉 Una visió més holística (*Integral*) i transdisciplinària del territori.
- 👉 Un major aprofundiment en el principi de subsidiarietat i descentralització.
- 👉 La necessitat d'integrar processos col·lectius en la presa de decisions i en l'anàlisi i diagnòstic dels nostres estils de vida i de desenvolupament. Nous esquemes de participació pública i reforçament de la democràcia participativa.
- 👉 Una reconsideració del model idoni de distribució – concentració de la població i de les activitats econòmiques sobre el territori.
- 👉 Evitar circumscriure la lectura de la sostenibilitat urbana als límits estrictament municipals prescindint de la comarca i la regió en la qual s'insereix. *Parcel·lar el territori en ciutats i la resta, representa el major greuge per a la sostenibilitat.*

La nova concepció de la sostenibilitat municipal (urbano-comarcal) ofereix multituds d'oportunitats per a les polítiques locals obligades a actuar amb urgència en la qüestió ambiental–ecològica. Però exigirà canvis, que no tenen perquè ser traumàtics, en les actituds i hàbits personals i col·lectius, de manera que ens despertin una valoració més realista i més ètica del nostre benestar en relació a les generacions futures. Un benestar que millorarem en la mesura que readequem i remodelem l'actual i insostenible model de producció i consum que tants severs impactes està tenint en moltes regions del planeta i, particularment, en el nostre immediat entorn urbà i comarcal. (José Allende Landa, 1998).

Per acabar voldria apuntar, seguint la línia eclèctica emprada, unes últimes consideracions formals que, entenc, ajuden a arrodonir tot l'exposat fins aquí.

Així, mentre *Le Corbusier*, poc després de finalitzada la segona Guerra Mundial, aprofitant una enquesta sobre la reconstrucció (*Reconstruction of the countries destroyed by war*) afirmava:

“La terra va néixer sense fronteres polítiques, és rodona i en ella tot és continuo. L'evolució de la espècie humana es va fer a través de la geografia, segon les lleis del clima, de la inclinació de les aigües, dels vents ... Com les formigues avancen per entre les herbes, la malesa i les roques, pels camins traçats. “La formiga humana” s'ha mogut pel planeta obrint les seves pròpies vies. Les carreteres busquen el camí més curt a través dels pendents acceptables. Sobre el traçat pesen els obstacles: els rius, les muntanyes... La carretera va confirmant-se al llarg dels mil·lennis; és relativament fatídica, és a dir, passa per on fa falta, doncs no podria passar per un altre lloc.

La ruta per terra, la creació primera de l'espècie humana, segueix implacable el seu destí, inscrit en la topografia. En alguns dels seus punts es veu tallada per una altra carretera que surt d'un altre lloc i es dirigeix a un altre lloc. Es la cruïlla de camins. Des d'aquest moment, gràcies a ell, podrà articular-se una gran superfície de territori.

Aquesta cruïlla és el punt “**natural**” d'implantació d'una futura urbs, alimentada pel seu *hinterland* .”

Avui, en canvi, vivim en la societat del “*no-lloc*”, en aquest nou “Imperi ” (Toni Negri), que s'està formant, que tots el podem percebre i que es governa des de la globalitat, sense control.

Una societat en la qual les noves tecnologies ens porten a l'espai virtual, a l'espai de la “*no-forma*”.

Davant d'això, per poder donar forma a una societat sostenible, hem de canviar de rumb. Com deia *Moholy-Nagy*:

“ Hem de reconquistar les bases biològiques de la vida humana i reorganitzar íntegrament i total el nostre actual sistema de vida”.

Creure en la Sostenibilitat ha de permetre *harmonitzar*, la forma de la pau, l'equitat, la justícia, la solidaritat, la cooperació..., amb aquest nou medi urbà sostenible: ***les Urbsverd@s***.

 MIQUEL CASAS i FLORENÇA

 BCN. SETEMBRE 2002.